

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Interesantă”, literară-illustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul:
pe un an 8 coroane; pe $\frac{1}{2}$, an 4 coroane.
Pentru economii: numai 5 cor. pe an!
Pentru America doi dolari și jumătate pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., $\frac{1}{2}$ pag. 24 cor., $\frac{1}{4}$ pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Moștenitorul de tron ieșind din tăcerea sa?

— Știri politice interesante. —

Prin foile maghiare din Pesta ne este dat în timpul din urmă a cetii cam adeseori articli scriși cu multă amărăciune la adresa Moștenitorului de Tron, viitorul împărat și Rege, care, ci-că, nu i-ar fi avînd prea la inimă pe îmbulzitorii și obrăznicii politici maghiari.

Numai de curînd a fost mare tînguire prin ziarele maghiare, că Moștenitorul de Tron dînd o cină de paradă în onoarea împăratului Wilhelm în Viena, n'a chemat la acea cină decît pe căpeteniile statului Austriac, iar pe Khuen, întîiul ministru al Ungariei, deși sosise și el în Viena în acea zi, nu l'a poțtit. Măcar că, zic patrioticile, la masa dată în onoarea unui astfel de oaspe înalt, să cade să fie de față capii politici a amînduor statelor, ca și prin ființa lor de față să să vadească faptul, că împărăția stă din două părți de sine. Și, deși știrea s'a desmințit, ca și cum moștenitorul n'ar fi știut că și Hédevary e în Viena (da de nu!), totuși multe foi spun că lucrul a fost făcut anume, pentru-că Moștenitorul ar fi cam sătul și de Khuen, pentru cuvîntul, că prea s'a aruncat în brațele volnicului și îndrăcitului Tisza, care dă cu piciorul în jos în popoarele țării, dar și în sus își ridică glasul și cere strigător, ca să se înceapă slobozirea de stări și măsuri, cari să ducă pe rînd la maghiarizarea armatei din Ungaria, — ca apoi politici unguri să aibă și în armată un instrument pentru răspîndirea maghiarizării în țară.

Și la aceea, ca să se atingă și de armată, — el, viitorul Domnitor, nu să învoeștel El vrea să moștenească armata în starea în care a avut'o Domnitorul de

azi o viață întregă: una si nedespărțită, și stăpînită de duhul german, ca cel puțin în ea să se simță deopotrivă îndreptățite toate popoarele împărăției, așadar și cele din Ungaria, — pentru-că altfel nu e sigur de credința lor în zile de primejdie pentru împărăție!

Iar mai nou ziarele din Pesta aduc știrea, că Moștenitorul de tron ar fi așa de nemulțumit de felul cum politicii maghiari vreau să mai stoarcă dela bătrînul împărat îngăduințe pentru începuturi de destrămare în armată, — încît e horărit a ieși din starea sa la o parte, și a pași cu tărie și greutate în fața îmbulzelilor politice maghiare și a le striga el: Mai departe nu!

Iar fiindcă știe, că Tisza împinge lucrurile cu cererile militare, ci-că va stărui ca treburile cu armata să se limpezească acum și hotărîtor, și anume fără de îngăduințe naționale maghiare în armată! Asta poate trage după sine, ca Tisza să se vadă silit a să retrage de nou din lupta politică, ne mai fiind înțelegere între el și un bărbat așa hotărîtor ca Moștenitorul Tronului. Și ci-că Moștenitorului nu i-ar părea deloc rău de această perire alui Tisza de pe cîmpul de război politic.

Iar nouă și mai puțin!

Căci precît nu recunoaște el în sus dreptul Domnitorului de a-și păstra armata în starea ei de azi, — mai puțin recunoaște în jos, drepturile la viață națională a popoarelor nemaghiare! Pescuirea după renețării români încă n'a urmat'o nimenea ca acest politic negru la mațe. Și sus și jos căderea lui de pe planul de luptă, ar fi numai un bine.

— În legătură cu știrile acestea, să mai dă de unele foi din Pesta vestea, că în marea tabără alui «mîncăparte», partidul lui Khuen și Tisza, să simte deja începuturile unor neînțele-

geri, cari pot duce la slăbirea și destrămarea acestei adunături, prinsă cu ghilțurile și cu vinarsul, de cătră marii meșteri ai alegerilor ce trecură. Că prea s'au adunat la un loc, oameni nepotriviti și feluriti în păreri, — cărora nu li-să procește multă vreme ținerea împreună!

UNELE—ALTELE

Osîndă nimicită.

Învățătorii comunali V. Stefaniga și N. Simeria din Glimboca, burdiști negri la fiere, au provocat cat în 28 August n. 1909 scaunul școlar să țină ședință și să ia la cunoștință numirea de învățătoare a dsoarei I. Difter (astăzi soția învățătorului N. Simeria), care nu știe nici o vorbă românească!

Scaunul școlar, spune „Drapelul”, a. cărui președinte e primarul, n'a voit să țină ședință pe cuvînt, că Glimbocenii nu pot primi de învățătoare pe una care nu știe nimic românește! Preotul Iuliu Musta, membru în scaunul școlar, a zis, căci nici ministrul nu le poate trimite de învățătoare o persoană, pe care nu o voește satul, căci în cazul acesta să atacă autonomia (dreptul de conducere de sine) a comunei! Numiții învățători, bine cunoscuți ca oameni de „pace”, au făcut arătare criminală pentru „agitație” în contra dlui Musta. Tribunalul din Caransebeș a osîndit pe părintele Musta cu 3 zile închisoare de stat și 20 cor. în bani pentru „agitație” și purtarea speselor de proces. Sentința sa apelat la tabla din Timișoara, care nimicind sentința tribunalului, a șters pedeapsa părintelui Musta! Apărător a fost binecunoscutul avocat Dr. Aurel Vălean din Lugoj.

Nu perim!

E adevărat că trecem prin zile, în cari nu odată în inima omului cu mare iubire de neam și cu grija pentru viitorul lui, își ridică capul șarpele desnașdejdi și îl mușcă

«Doamne, ce-o fi de acest neam, de nu s'o smulge mai altfel și nu s'o porni mai puternic la apărarea vieții sale naționale?», — să întrebă adesea oamenii îngrijați.

Ne întrebăm și noi. Dar noi formăm întrebarea altfel. Noi nu ne temem că neamul va peri, căci nu va mai peri, — ci pe noi ne doare numai că-l vedem opăcit locului ori înaintînd prea încet în toatel și de aceea ne întrebăm: «Doamne, unde ar fi ajuns deja acest neam de s'ar fi opintit mai altfel în pornirea sa spre înaintare!»

Că nu perim și nu putem fi stîrpiți, — o recunosc doar și vajnicii nostri dușmani și cei mai înpețita politici maghiari. Așa de pildă, cetim în foaia cea cu gură mare «Buda; ești H.» în un număr din Septembrie:

„Sunt felurite pricinile ce să spun, pentru care nu ajungem la izbînde naționale cu năzuințele noastre, pe cînd națiuni cu mult mai mici au ajuns la neatîrnare! Se spune, pe lîngă altele, că pricină de căpetenie e puterea economică mai mare a Austriei.

„Dar dacă înapoierea în bunăstare economică ar fi pricina, — atunci e de neînțeles, că, deși maghiarimea e în țara asta, cea mai dezvoltată și înaintată în cultură și avere, — totuși agitatorii naționalităților dela noi știu trezi pentru ei dragostea străinătății și știu cîrtiga marile foi pentru a le publica plingerile și învinuirile lor, împruscînd cu hule națiunea maghiară!

Da, știu ei cîștiga conlucrare la spargerea unității noastre naționale, și își cîștigă pentru cauza (lupta) lor dieta Austriei, — în vreme ce maghiarimea cea mai tare în cultură și avere, răzimată pe puterea statului, nu numai că nu e în stare a sugruma puterile mai slabe ca ale sale, și n'a putut contopi în sine elementele (ființele) nemaghiare, dar încă nici aceea n'a fost în stare, ca să înfrîngă puterea de lucrare destrămatore de stat, a inamicului dinlăuntru“.

Vedem în aceste cuvinte mărturisirea pe față a neputinței politice de maghiarizare față de neamurile nemaghiare, în deosebi față de Românii

Noi simțim cum simțem opriți în avîntul nostru firesc și opăciți în zborul nostru cultural și economic, — dar și aceea o vedem, ni-o arată statistica (numărătoreea) făcută chiar de ei, și ni-o vădesc propriile lor mărturisiri, — că: să ne stingă nu pot, nu pot și nu pot! Perirea noastră numai din aceea ar putea urma, cînd noi ni-am face-o, cînd printre noi s'ar ridica prea mulți mișei, cari să se facă lor coadă de topor. și cînd acești mișei ar învenina apoi sufletele mulțimii și ar duce-o spre prăpad!

Dar nădejde bună avem în trezvia simțurilor poporului nostru, care iute cunoaște și știe osebi pe cei buni din cei răi, pe care (fie ei chiar cu barbă de Vicari, sau berbeci săritori peste granițe), și să ferește în chip cuminte de toți ce-i ce spre rău ar fi să-ducă!

Iar așa fiind, de suferit vom avea încă, Dzeu știe că mai îndelungori nu, — dar de perit:

Nu vom peri!

Risipe criminale.

În ministerul de finanțe (pentru visteria și averile țării) să lucrează cu grabă la încheierea socotelilor pe a. 1908, cari încă nu-s încheiate, apoi a anului 1909, — cei din urmă doi ani de cîrmă și chivernisire koștistă.

Purtătorii socoților din acele ministere spun, că încheierea socoților va scoate la iveală o *perdere* de cam 180 milioane cor. pe anii aceia chivernisiți de Kossuth-Wekerle și soții.

Că le plăcea Domnilor să cheltuiască din greu, pentru a-și ținea prin asta strînși în jurul lor „partizanii“.

Acum au venit în locul lor cesti-alți, cari trebuie să-i întrecă și pe koștiști, — că altfel să destramă partidul, că doar tot „partidul“ acesta alui mîncă-partie, numai dus de specule ordinare a putut fi adunat și poate fi ținut la olaltă și el și-ar desminti numele de n'ar mîncă încă și mai și ca călbejiții de koștiști.

Numai 10 ani, nădejde de bună pace.

Un interesant articol a publicat zilele astea marele ziar vienez „*Vaterland*“, care are legături cu bărbați politici înalți, apropiați de Curtea domnitoare din Viena.

Numitul ziar spune, că e de mare trebuință ca Turcia să intre în legături cu „tripla-alianță“ (însoțirea marilor puteri Germania cu Austro-Ungaria și Italia, de cari să ține altfel și România). Că — zice ziarul vienez — acestei alipiri a Turciei la tripla, nu are cine să-i facă împotrivi mai mari. Anglia nu i-să poate împotrivi serios, căci ea nu dorește un războiu, căci în urma unui mare războiu ea ar putea perde India și Egiptul, izvoarele bogate de avuție ale ei. Rusia nu-i în stare să se pună pe picior de războiu. Ea are încă mulți ani de lucru cu regularea stărilor în lăuntru lui, stări motocosite tare în urma războiului nenorocit cu Japonia.

Francia, soața lor, de sine încă n'are putere. Italia, pe care o trage inima cam spre ele, asemenea nu însămnă singură mult.

Așa, zice ziarul vienez, Turcia are puțință și timp potrivit a să alipi la tripla alianță și sub scutul ei a avea pace și a să întări în toate privințele.

Această tovărășie de arme însă, trebuie să fie totdeauna puternic

înarmată, — căci pînă în zece ani, Rusia va fi solid înarmată și înarmată precum și Italia, Francia și Anglia, și va avea la îndemînă și o puternică armată de colonii, — și atunci zvonurile de războiu vor fi iarăși însămnate!

Adecă, după prorocia ziarului vienez, azi împărăția noastră și soațele sale, au pace numai fiindcă Rusia e slăbită de războiul greu prin care a trecut și în care a sîngerat atîta.

Apoi — vom avea iară primejdie de războiu.

Atunci să vor răzbuna și multe din crimele pe cari acum, în timpul „păcii“, le săvîrșesc guvernele din țările triplei, față de popoarele slave ale lor, ba și față de celălalte.

E fioros și gîndul la acele zile!

Delegațiunile

adecă dieta Impărăției, în care să adună la sfat în măsură de opotrivă trimișii dietei austriace și a celei ungare, anume cîte 40 deputați și 20 senatori din fiecare țară, — să vor întruni în curînd în Viena, avînd să desbată asupra trebuințelor celor-ce privesc pe amîndouă jumătățile Impărăției și să voteze cheltuelile pentru acele ministere (de războiu și de externe) cari sunt susținute de amîndouă jumătățile.

În delegațiuni dieta ungară și-a ales pe cei 40 de inși din sinul său după partide: fiecare partid ce trece peste 10 membri, a căpătat cîteva locuri în dieta Impărăției.

Președintele dietei ungurești a scris președinților de partide din dietă, la care cîte scaune li să vor da în delegațiuni. Fiecare partid să-și aleagă din sinul său pe care el îi vrea și pe aceia apoi îi vor vota în plinul dietei, ca trimișii dietei în sfatul mare al Impărăției. Partidelor cari n'au nici 10 membri (partidul naționalist, social-democrat și alui Bánffy) nu li-s'a făcut loc în delegațiuni, pe cuvînt că-s prea mici și numai celor cu peste 10 membri li-să recunoaște îndreptățirea de a avea unul ori mai multe scaune în sfatul înalt.

Și aici am ajuns a scoate iar la iveală o mișelie politică maghiară:

Pînă acuma patru ani de-arîndul partidul naționalităților: român-slovac-sîrb, a avut în dietă cîte 25 de membri, așadar mult mai mult ca 10, și nici-odată la alegerea membrilor în delegațiuni, nu s'a îngăduit și acestui partid un scaun macar, în acel înalt sfat!

Azi, cînd acest partid a fost înfrînt prin înșelăciune și corupție, cumpărare de suflete, și scăzut sub 10 membri, — azi partidului popular-catolic, care are numai 13 membri în dietă, i să dă un scaun în delegațiuni!

Singură Casa magnaților (sfatul bătrînilor țării) din care fac parte din oficiu și toți Episcopii din țară, — alegîndu-și pe cei 20 de membri din partea sa, a avut

atîta simț de a ales și un delegat român, pe P. S. Sa Episcopul Dr. Hossu dela Lugoj. P. S. Sa va lua parte la sfaturile din âstan ale dietei Impărăției.

Slavici nu să oprește de pe calea perzării?

Avzisem zilele trecute, că dl Eugen Brote a fost văzut iarăși prin Pesta, — nu pentru a da față cu oare-cari fruntași ai vieții noastre de obște ce s'ar afla acolo, ci pentru a pune la cale cu dușmanii de moarte a neamului nostru, loviturile pe cari să le îndrepteze asupra nenorocitului popor român dela noi.

Foile maghiare din Pesta aduc acum o știre, care ne arată cam după ce a fost Brote pe la Pesta. Ele scriu că dl Ioan Slavici, Intemeietorul «Tribunei» de pe vremuri la Sibiu și directorul onorat și iubit al ei ani de zile, — lucrează acum la o broșură (cärtică), care să fie ca o aruncare de dinamită în sinul partidului național românesc, avînd menirea să rănească, să sîngere, să negrească pe conducătorii politicei noastre românești naționale. Ci-că Slavici vrea să arate că oare-cari din conducătorii politicei dela noi, ar fi primit ajutoare de bani de pe la frați din România, și prin descoperirea acestui lucru, Slavici și soții doresc să «compromiță», să știrbească vaza bărbaților nostri politici.

O fi, o fi, că lucrează la o așa broșură, care să față «senzație» (uimire mare). Căci guvernul din Pesta în acest fel voește să-și pornească munca lui de zdrobire a neamului românesc: băgînd zizanie, ură, neîncredere, între poporul nostru și conducătorii lui politici. Ca apoi o parte a acestui popor să se deie după Anticriștii pe care el îi va slobozi printre acest popor spre a-l atrage spre pășunea de pe plaiurile sale maghiare. Iar în acest scop cea mai binevenită armă i-ar fi: ori-ce mișelie, ori-ce «descoperire» care să strice încrederea poporului în conducătorii săi politici de pînă acum și de azi!

Și dacă Slavici în slujba aceasta își pune peana sa, — pentru asta poate căpăta zdravănă simbrie dela guvernul din Pesta! Mai știi de n'a fi fost dl Brote prin Pesta ca să încaseze rata primă a acestei simbrii?

Nu mai văzusem nimic prin foi scrise de Slavici, ba nici nu să mai vorbea de dsa, și mulți să mîngăiau cu gîndul, că poate tot și a fi revenit în ori și n'o să facă mai departe pașii pe povîrnișul trist, negru, fioros, care să-i ducă în mormînt numele lui frumos și al copiilor săi. Macar iubirea față de copiii săi doar' l'ar opăci de pe drumul grozavului păcat de a muri ca trădător de neam!

Că Brote să meargă nainte, — asta nu miră mult pe nimenea. Pe el îl crede lumea în stare de ori și-cel Pe Mangra asemenea.

Cît de mult am fi dorit să se

tragă napoi însă un nume ca Slavici din ceata acestor răi!

De s'a adeveri însă știrea cu broșura la care Slavici ar fi lucrînd, — ori-cine să-și iee nădejdea dela o revenire în ori a acestui om. Prin aceea el ia pumnalul în mână, și îl ridică asupra inimii mamei sale binefăcătoare. Dar și aceea rămîne adevărat, că acel pumnal nu va putea atinge inima mamei națiunii, asupra căreia va fi îndreptat! Va putea produce scribe și clipe urite, tulburare, neîncredere, zăpăceli trecătoare, — dar scopul mare nu și-l va ajunge! Acel sau acei însă, care vor ridica cuțitul, lor uși își vor face cel mai mare rău: pe sine înșiși să sinucidă cu siguranță și ploaie de petri vor face să cadă pe pomenirea numelui lor mișelit prin nemernica faptă!

Albini, despre cei perduți.

Partidul național român pe vremea regretatului Dr. I. Rațiu, avea ca secretari pe dnii Dr. Luca ciu și Septimiu Albini, acest din urmă fost mai mulți ani și șeful, capul redacției «Tribunei» din Sibiu.

Trecut în România, dl Albini era unul dintre fruntașii ardeleni trăitori în țară, prețin prețuit dlor Slavici, Brote, A. Popovici, și tuturora.

După-ce Brote a stricat și pe Slavici, tirindu-l după sine pe tristul drum al trădării de neam, — o foaie din Viena, «Gross-Oesterreich», a scris, că și dl Septimiu Albini ar fi de-o părere cu Brote și Slavici, și o apă și-un pămînt cu ei.

Om ce să prețuește și își cinstește numele, dl Septimiu Albini s'a simțit foarte neplăcut atins de zvonul acesta, a trimis ziarului «Tribuna» dela Arad următoarea lămurire:

„Domnule redactor,

Mi-se atrage luarea aminte că ziarul «Gross-Oesterreich» di Viena, mă numără și pe mine alături cu dnii I. Slavici și E. Brote, între spriginitorii de peste hotarele Ungariei ai părintelui V. Mangra. Nu mă miră că «Gross-Oesterreich» publică acest lucru, știind că însușitorul său în treburi românești este un domn, care și alte dăți, arătat curioasa plăcere, de a-mi pune în sarcină gînduri pe care nu le-am avut și fapte pe care nu le-am săvîrșit.

În stabilirea adevărului însă, și pentru dumerirea amicilor de acasă, cari nu m'au uitat încă, vă rog să dați publicității următoarea mea declarație:

Imprejurările mă țin, de ani de zile, departe de viața politică de dincolo și de dincoace de munți.

N'am avut nici un amestec la schimbarea la față a părintelui Mangra și a dlor Slavici și Brote!

Iar pentru acela, pe cari-i interesează părerea mea în această treabă, declar, că deplin și osîndesc rătăcirea d-lor, fiind deplin încredințat de neîntrebnicia și cădărnicia întreprinderii de a împăca pe Români cu guvernării de azi ai Ungariei.

»Primiți, vă rog, domnule redactor asigurarea distînsei mele stime.

Septimiu Albini“.

Din România.

În Iași să va desvâli în curînd Statua lui *Cuza-Vodă*, Intitul Domn al României de azi, contopită din vechea Moldovă unită cu Muntenia, formînd pe viitor pentru vecii vecilor un singur stat: *România*.

Unirea s'a putut face numai așa, că și una și alta din cele două țări surori au ales pe același om ca Domn al lor. Și acel om care a știut cîștiga inimile fruntașilor din amîndouă țările, ca să voteze pentru el, a fost Alexandru Ioan I. *Vodă Cuza*. A avut lupte zbuciumate până a ajuns a fi ales, și mai ales după alegere a avut zile și mai pline de zbucium, sfîrșite cu retragerea din tron, pentru a face loc unui Domn din Casa Domnitoare streină, ca prin asta să se pună capăt frecărilor dintre urmașii vechilor familii de Domni (Principi) din țară. Și el a adus și jertfa aceasta pentru dragă sa țară, s'a retras și n'a cercat a mai tulbura pe urmașul său în scaun, pe Carol I., deși ar fi avut oameni și privilegii a o face.

Acestui Intitul Domn al României de azi, i-să ridică la Iași statuă în mijloc de potrivite sărbări.

Goreșpondență.

Semne îngrijitoare.

Tractul Dobrei, Oct. 1910.

Domnule Redactor!

E lucru de laudă cînd poporul din cîte o comuna își încoardă puterile de își zidește în locul bisericei vechi una nouă, mult mai arătătoare, mai încăpătoare, mai de lume nouă. Deși, Dumnezeu să ne ierte nepriceperea, noi Români în prea multe locuri înțelegem glasul vremii zilelor năpraznice ce trăim, cam greșit: Facem uriașe sforțări de zidim biserici mărețe, cu zeci de mii, dar alături de ele lăsăm casa pentru școală tot așa amărită cum era cînd nime nu ne lua de păr pentru ea! Și pe cînd biserica să înalță mărețată, pe atunci deregătorul stăpînirii pune lăcatul pe ușa școlii, ca ne mai fiind răspunzătoare legii deci închizîndu ni o! Deși cu prețul unei a patra a cheltuielilor cu biserica, ne puteam zidi și școala cît să nu ni-o închidă stăpînirea... Că de cîte ori ne închide o școală, ea ne spune prin acest fapt, că suntem popor ce nu pricepem ce ne e mai de lipsă în zilele prin cari trecem! Și azi mai de laudă e o comună care și-ar zidi o biserică iară de birne, dar luminoasă, mare, arătătoare, — iar alături de ea să înalțe școala, frumoasă, strălucită, un mic palat în sat!

În comuna Săcămaș, din tractul gr. or. al Dobrei, s'a ridicat o nouă și frumoasă biserică. Toată lauda și toată cinstea bunilor creștini și preotului lor pentru jertfa mare ce au adus pentru a zidi o așa frumoasă casă lui Dumnezeu. Vrednicia lor a fost scoasă la iveală de trimisul P. S. Sale Metropolitului la sfințire și de toți cei chemați. Sfințirea s'a făcut cu mare paradă în 12/25 Sept.

Darore numai, că acest privilegiu sărbătoresc l'au folosit unii oameni pentru a face din el și un act de demonstrație politică și de unele rățoiri personale respingătoare. Deși Săcămașul să ține de tractul Dobrei, în jurul actului sfințirii s'au îm-

bulzit a-și arăta însămnătatea mai tare cei din Ilia, și anume în o formă foarte ciudată.

Comisarul sau mandatarul arhieresc, nu s'a dus la protopopul tractului ca apoi cu acesta să meargă la actul sfințirii, ci a tras la protopopul tractului vecin, la Ilia, iar aci s'au făcut demonstrații de simpatie mandaturului, ca și cum Ilia ar avea sărbătoare și ei i-ar fi venit un înalt oaspe. Iar ca mâine, în ziua sfințirii, de aci a plecat mandatarul însoțit de convoiu de preoți între cari vîlva era cunoscutul popă Budoiu, care unde să arată, să știi din nainte că din punct de vedere național românesc, e lucru slab. Și după convoiul iliant, o droaie de pretini de-ai popii Budoiu: ungurași și jidănași din Ilia cu roiul Haid la Săcămaș la o întronire valahă de caracter patriotic! De bună samă poftiți anume. Era acolo fibirăul cel ce ar soarbe pe Români în o lingură de apă, judele, conducătorul cărților funduare, doctorul, și alți de a lor fărîna, — așa că la această sfințire și la masa ce s'a dat (banchet) după ea, auzeai vorba ungurească acuși tot atîta cîtă românească. Care mai de care din nădrăgării și reverențării români de felul popii Budoiu, să întreceau a face curte „domnilor“, a să pocloni lor și a-și ținea de vorbă pe ungurie, — spre deprimarea sufletescă a bietului popor! La banchet s'au ținut nu una, ci două vorbiri pentru domni unguri de față și pentru înțelegerea între biserică și stat (prin înghenunchiarea bi sericiei)

Prin felul cum a fost arangeată această sfințire și prin rolul ce s'a dat popii Budoiu de a-și juca halariplul patriotic în jurul ei, s'a degradat foarte mult tot actul în ochii oamenilor de bine.

Că dela o astfel de ceremonie cinstitul protopop al Dobrei, șeful tractului de care să ține comuna Săcămaș, a lipsit, sub cuvînt de boală, — o înțelegem deplin!

A. S.

Aurel Vlaicu.

— Drumul unui euceritor —
de Octavian Goga.

I.

Tocmai acum să implinește anul. Veneam în tren dela Budapesta în tovărășia unui vechiu prieten. Era o zi cam posomorită de Septemvre și noi stam abătuti în ungherul vagonului. Pe suflet ni-se lăsase un vâl de tristeță nedeslușită și cum alerga acceleratul dealungul pusteii ungurești, gonindu-ne înaintea ochilor icoanele unei lumi streine, abia din cînd în cînd mai schimbam două vorbe.

Aveam destule cuvinte să nu ni-să pară viața trandafirică. Ne întorceam doar din capitala Ungariei, care cu palatele și strălucirea ei, ne făcea și mai jalnică sărăcia de-acasă. În minte fărîmam povestea urfă a acestor turnuri de bronz și ne gîndeam cît de multe cărămizi din zidurile acestea uriașe ne-ar putea vorbi de mîna aspră și de șerparul sărmanilor țărani din Infundăturile Ardealului. Iar ca jalea noastră să fie deplină, mai luasem parte și la o întronire a comitetunațional, unde, vorba s'a adus

de toată cohorta noastră de patfimi, ca legea lui Apponyi, planul de vot plural al lui Audrassy, precum și de micile și marele mișelii ale oamenilor noștri slabi, a căror sămîntă o găseam și atunci pe toate cărările, deși omenia părintelui Mangra încă nu fusese scoasă la mezat (licitație).

Nu era mirare dară, că veselie ne cam părăsise și gîndurile ne erau cernite de amărăciune. Vorba noastră, care s'a înfiripat cu încetul, atîngea coarde jalnice și zugrăvea viitorul bietului nostru popor în colori întunecate.

— Și cu toate acestea, — luă iarăși firul vorbei prietenul meu, după o tăcere îndelungată, — cu toată îndoiala, care mă chinuște atît de des, eu tot nu mi pierd nădejdea! Noi suntem un neam trainic și avem în vine vlagă adunată de veacuri. Noi nu ne-am stors încă puterile, nu suntem trăiți, în sufletele noastre dormitează întregă puterea de viață adunată din bătrîni. Toată puterea asta n'a avut cînd să descărca și dacă ni s'ar da puțința s'o scoatem la iveală, ar uimi lumea! Că n'avem poezi și n'avem artiști și n'avem scriitori? Dar n'am avut hîrtie și n'am condei! Am trăit totdeauna într'o întunecime înspăimîntătoare. În ochii unui cioban de-al nostru din Poiana-Sibiului licărește de zece ori mai multă inteligență (putere de înțelegere), în mișcările lui e mai mult ritm, în obrazul lui neasămănat mai multă nobleță, decît în înfățișarea cutărui sălămar dintr'un suburbu al Berlinului, care știe carte și cetește zilnic știrile din „Local-Anzeiger“. Dar trăim într'o beznă nemai pomenită și ne omoară sărăcia. Cîte talente (minți alese) nu ni să părăginesc așa, îngrădindu-și istețimea în simplitatea artei țărănești. Dacă am avea o altă ocrotire, dacă nu s'ar urma de cătră toate guvernele înăbușirea cu plan și criminală a poporului nostru, cu cîte lucruri de artă n'ar fi mai bogată omenirea?! Dar ce să facem astăzi, cînd toate pornirile de talent ni-le încătușază acești tîlhari ai desvoltării? Rămînem așa în voia sortii și abia întimplarea dacă mai ridică la suprafață un val de lumină. Iată de pildă Coșbuc, numai întimplarea ni-l'a scos la iveală. Inchipuește-ți, că-i mureau părinții cînd era de doisprăzece ani și nu mai avea cine să-i ducă de mîncare cu desagii la Năsăud!. Ar fi astăzi un țaran desculț în Hîrdău, ar cînta în strană și-ar colăcări pe la nunți, iar literatura noastră ar fi lipsită de cea mai luminoasă pagină! Și gîndește-te, cîte minți nu să stingheresc așa în colibele țărănești! Ce să mai zic de „artă“ (marea măestrie în toate) și de literatură, pe care tot la mai alegi din poeziile și poveștile populare, ori din altîta unei cămeși de țarancă! Dar în știință, în cîmpul larg al descoperirilor tehnice, unde lipsa de cultură taie aripile ori-cărui avînt! Țăranul nostru are

un duh descoperitor, și cîte-o drăcie de morișcă de pe Olt, înciocălată de cutare plugar numai așa de capul lui, vădește o minune de talent (minte istețată)!

— Mi-aduc aminte, — urmă rîzînd tovarășul meu, — la o expoziție din Sibiu venise un sătean de prin jurul Porumbacului cu o spuză de virtelniți, sucale, planuri de pine, mori. Mă apropiu de el, era un om mărunțel, uscățiv, cu ochii vii și neastîmpărați, în ei licăreala unei istețimi de veveșită. „Bade, — zic, — de unde, păcatele, vii cu minunile astea?“ — Păi, răspunde țăranul, iacă le-am adus aci să le văză domni! — Cine le-a făcut? — Eu, cin' să le facă? zice el dînd din umeri... — Așa, adecă dta ești măsar? — Ba n'am fost de cînd sint! Un om pe aci încolo... — Păi cum le-ai făcut? Cine te-a învățat? — Nime, domnule, eu le-am scornit așa, sara la vatră, ca să-mi arăt *curaja*...

— Și cîți Stephensoni, cîți Edisoni (mari descoperitori de puteri și de mașini) nu-și ferecă astfel geniul (lumina mare a minții) lor în șurubăriile unei virtelniți de morișcă!...

— Uite noi, — urmă el zîmbînd, — noi venim acum dela Pesta unde am văzut pe Blériot zburînd. Ei, în vremea asta, într'un sat din jurul Orăștiei, un băiat de țaran student la politehnicul din München, și-a făcut un aeroplan (mașină de zburat) după tip propriu al său, și plutește peste miriști...

— Cum, adecă, fi dă tîrcoale peste turnul Sașilor?

— Da, da, nu-i de glumă, — îmi răspunse în ton serios tînrul avocat. Il cunosc pe Vlaicu, că așa-l cheamă. Are o sumedenie de descoperiri. Acum nu știu, cum i-o fi ieșit aeroplanul (mașina de zburat), dar aud că l-a făcut în mic, și-i admirabil. Mi-se spune, că zboară cu ușurință... Dă-te jos la Orăștie că și așa îți vine în drum...

— Și prietenul meu m'a părăsit în grabă, ajungînd trenul la orașelul lui... Nici n'am mai avut vreme să-i cer deslușiri, să-l întreb mai de aproape ce-i cu comedia asta? Era însă destul de hazlie și mă făcea neastîmpărat toată povestea asta cu mașina de zburat într'un sat de lingă Orăștie... Și cum mă frămîntam așa singur în trenul care fugea pe malul Murășului, de-odată îmi fulgeră în minte o aducere aminte de demult, dela universitate...

— Stai... stai! Eu îl cunosc pe iscoditorul ăsta, pe Vlaicu! Mi-au înviat în pripă figurile unei fețe cunoscute. Un vechiu soț de școală, cam în urma mea cu vre-o doi ani ani la gimnaziul din Sibiu... Cum să nu-l știu Vlaicu, care făcuse o turbină de a pus în uimire pe profesorul de fizică și-a lucrat-o în fabrica lui Rieger... Il văd ca acum, înalt, subțirel, cu ochii negri și cercetători. Ne duceam la el acasă, ca la panoramă. În chiliuța lui, unde sta la un croitor, avea un atelier

(lucrătoare) de măsurit și făurie. Pe polițe ceasornice în toată mărimea, chei, rotițe, clește și pe părete lumină electrică, furată din conductul dela stradă. Avea și soferie, făcută de el, — era o comedie întreagă. L'am revăzut la universitate în Pesta, de unde a plecat după vre-un an. De câte ori nu ne plimbam pe malul Dunării, amîndoi stăpîniți de frigurile celor dintii visuri ale tinereții? Totdeauna am simțit o dragoste pentru acest băiat cu privirea aprinsă, ațintită departe, oare-cum peste capetele noastre...

Adese ieșam împreună din localul „Societății Petru Maior” și cum să aprindeau felinarele (lampele) în jurul Dunării, noi ne așezam pe niște trepte în fața undelor cari tremurau într-o strălucire feerică și Vlaicu îmi spunea gînditor —: „De *perpetuum mobile* (mașină care să se miște nesfîrșit, cîtu-i veacuri, fără a avea lipsă de o putere care s'o împingă, ci așa ea de sine!), m-am lăsat... Nu să poate! O prostie, m-am chinuit de ani de zile cu magnetii. Am făcut o sumedenie de planuri. Nu merge!... Să știi, că mă apuc de o mașină de zburat”. Tăcea apoi și să uita departe la luminile cari jucau într-o strălucire palidă, ca un cîrd de licurici somnoroși pe coastele muntelui Gellert. Dunărea își ducea în liniște maiestatică valurile eterne, de-asupra să zburcuma vîlmășagul de trecători, urla războiul vieții și în vavilonul de țîrg și de care, să agita furnicarul pistriț al patimilor omenești, în vreme ce doi băețandri cu ochii în stele, doi copii străini ruși din Ardeal, stăteau alături, afundați în tăcerea visului lor strălucitor, unul încurcînd ițele unui vers, celalt rotițele unei mașini de zburat...

M'au năpădit în tren aceste amintiri de demult... Legănarea lor mi-a dus în suflet o moleșală dulce și părea că simt plutind în jurul meu miros de busioc și tămîiță, florile simple și curate ale copilăriei mele dela țară. Prin cîte vremi nu m'a trecut de atunci goana vieții!...

Să 'nțelege, că — m'am dat jos la Orăștie.

*

M'am învîrtit de două ori pe străzile acestui oraș curățel din valea Murășului, și m'am încredințat că Vlaicu își întemeiasse un nume aici. M'a încredințat cel dintii dintre cunoscuți, un domn bătrîn, care m'a privit nespuse de cu jale, a mișcat din cap și mi-a aruncat cîteva cîntături destul de ciudate, cînd a înțeles ce vînturi m'au adus pe la Orăștie...

— Și zi cu aia de zburat... Credeam că vii la Vlad, să vă duceți la vre-o adunare de popor, cînd colo dumneata cu mașina!... I-auzi, lasă-l la pustia de — cum îl zice! — de aeroplan!... Te pomenești că-i cam tresărit băiatul ăsta... Inchipuește-ți, vine din țara nemțească unde era într-o fabrică de automobile, lasă slujbă, — era inginer, ro-

gu-te! — lasă plata, lasă tot, și-a tăbărit pe capul tat-so, un biet de plugar din Binținți!... Iacă-l într-o dimineață la ușa porții c'un cufăr de acareturi.

— Da ce-i, dragu' tatii, Aurel, ai venit să ne mai vezi? — Am venit și nu mai plec, pîn' nu dau gata o mașină de zburat!... — Acum ce socotești dumneata?.. Cum zic, tare mi-e teamă... Bagă de seamă, dumneavoastră poieții, am tot auzit!..

— Și negăsind cuvinte potrivite să-și spuie nedumeririle, unchiașul a zîmbit cu bunătațe, mi-a strîns mîna și s'a depărtat bolborosind în barbă doar frînturi de ziceri din păreri ce auzise despre slujitorii lui Apollo...

În curînd însă mi a fost dat să întîlnesc și apărători de-ai lui Vlaicu. O seamă de tineri, avocați și funcționari de bancă, vorbeau cu o desăvîrșită admirație (uimire plăcută) de iscodirele lui. Îmi spuneau cum a făcut un plan în mic, care zboară de minune!, cum a făcut din lemn de brad și din pînză întreg scheletul mașinei în mărime naturală, și au plutit și unii din ei de-asupra cîmpului din marginea orașului cu mașina, care, în lipsă de motor, era pusă în mișcare de doi cai ori de feciori voinici. Îmi povesteau că directorul gimnaziului unguresc a rămas încîntat, și vîzîndu-l în cîteva rînduri, l-a tras la o parte pe Vlaicu și i-a propus să-l ducă la Pesta, că-i pune totul la cale. Mă rugau înduioșați cînd unul, cînd altul:

„Nu-l lăsați și pe ăsta să ni-l ia Ungurii, să-i schimonosească numele și să se fălească cu el... Vlaicu nu vrea să-și deie mașina altuia, el zice că a făcut-o pentru armata română!.. Da n'are pe nimeni. Iaca noi, da cine ne cunoaște? Du-te cu el la București, acolo cît bați în palme!..

— Și nu mai sfîrșiau cu rugămintile acești tineri buni, pentru cari Bucureștii erau întruparea dragostei ocrotitoare, de care ei n'au avut parte în viață!..

Așa stînd la un colț de uliță și țînînd sfat, unul ne-a tăiat vorba: „Iacă vine!” La răspîntie să ivise figura unui biciclist. Era Vlaicu! Într'un minut a fost în mijlocul nostru. Ne-am strîns mîna ca doi prieteni vechi. Aproape zece ani decînd nu ne-am văzut. Mă uit la el, îl cercetez cu deamănuntul, — era tot cel de atunci. Cu aceiași seninătate copilărească, cu vechea strălucire în ochi, tot așa de glumeț și nevinoșat ca odinioară, cu aceleași aiere de nepăsare și îndrăzneală. Par'că și cei zece ani s'au strecurat peste capul lui, fără să-i lase urme. Era și acum ușurel și vesel ca la vîrsta de optsprezece ani, cînd visa de „perpetuum mobile“...

Mi-a prins brațul și, ca și cînd ar relua firul unei povestiri de mai nainte, a deschis vorba potolit cu felul seu de graiu ardelenesc:

— „Viu de-acasă. Nu mai puteam eși la cale cu tata. Că s'o scot dracului din șură, că nu

să poate învîrti de ea, că-i vremea trieratului și n'are unde pune ciurul. Ce să fac? Am desfăcut-o cu totul... Pe ai mică poți s'o vezi, zboară ca o pasărel Ar fi bine să vii“...

Și desfăcîndu-să pe nesimțite dintre prieteni, am luat-o domol înainte. În cîteva minute ne am pomenit într-o trăsură:

— „Du-ne la Binținți!“

Învăluți într'un nor de praf treceam dealungul cîmpiei și relinviame icoane de demult, dela școală. Vlaicu îmi istorisea zburcîmările lui din anii de student... Îmi vorbea de invenții (descoperiri) și de planurile de aeroplan (mașină de zburat) cari s'au perîndat în mîntea lui pînă astăzi. Cu glasul firesc îmi povestea cum la universitatea din München îi zăpăcise pe Nemți cu meșteșugul lui în construcții (alcătuire) de mașini, cum și astăzi să păstrează într'un laborator un model de mașină de zburat, ce înjghebase el acum cîți-va ani în formă de „parapleu“, care era desăvîrșit în teorie, dar nu să ridica decît doi coți dela pămînt... Îmi spunea cum a făcut armata la marină, ca să poată cunoaște construcția (alcătuiala) mașinilor de pe corăbiile de război, cum întors la München a mai stat cît a stat și a intrat la Frankfurt într-o fabrică de automobile, ca să-și poată pune în lucrare descoperirile.

Aici a lucrat vre-un an de zile și a alcătuit cel mai bun automobil din fabrică, care a cîștigat premiul dela alergările pe întrecere „Prinz Heinrich Fahrt“ din Baden. Acum s'a întors acasă, și-a isprăvit mașina de zburat și caută pe cineva să-i deie bani, ca să-o facă aieveal El a urșit-o de altfel pentru armata română, „ca să aibă și ei săracii o mașină de zburat“...

Și cum să ducea trăsura înainte, mi-se desfășurau la tot pasul frămîntările unui suflet robit de ideal. Părea că vîd în mîntea lui și deslușeam acolo o șurubărie nespuse de încurcată și gingașe, aranjată de-o mîna meșteră. Atît de simplu, atît de liniștit și cu atîta siguranță îmi înfățișa acest om cea mai înaintată ispravă tehnică a zilelor noastre, încît mă uimea. Mi am dat seama de grabă, că nu-mi vorbește un suflet de rînd. Vedeam, că n'am nimerit un om dornic de căpătuială, care îmbată lumea și umblă după cîteva sute de coroane, nici un tresărit pornit să bată cîmpii după cai verzi!.. Puteai înțelege că la temelul acestei liniști, e știința de sine a omului în curat cu socotelile lui, că după acești ochi nehotărîți și cercetători, să zburcîmă o mîntie vie, care lucrează cu cumpăt și răceală. În vreme ce mi vorbea, eu mi-am fost tras seama: o fi zburînd, n'o fi zburînd, dar ăsta odată are să însemne ceva...

(Va urma.)

Să scutură frunza...

— Tablou de toamnă. —

Amurg. Cele din urmă raze ale soarelui scaldat în marea de sînge cad triste pe frunzele galbene și dangăt de clopot pătrunde văzduhul.

În vale geme orașul și zgomotul surd să perde prelung prin poiană. De cîte ori vremea mă iartă, eu fug din învîlmășala de pe stradă, fug aici în poienița aceasta, ce-și scutură frunza. Ceasuri de-arîndul rătăcesc pe sub arinii cu crengile stinghere și țes în suflet vise pribege și făuresc potcoava norocului meu neivit. Îmi place singurătatea aceasta mai ales acum toamnă, cînd vîd cîtă înrudire e între sufletul meu și între ea. Mă pun pe o bancă, ochii mi-i plimb în largul zărilor și las aleanul și gîndul să mă fure. În jurul meu liniște ca într-o moară pustie și de-asupra mea să scutură frunza mereu.

Mai în zare peste culmea codrilor, nori suri își poartă uriașul trup de bălauri și printre ochii senini de albastru ceriului, luna-și tremură argintul. Totul e atît de fermecător, atît de plin de vrajă. Roșietice pe bolta cerească să aprind stelele și ochii mei cată să pătrundă trîmurul lor... Din vale sunetul străbate tot mai încet, tot mai rar, iar dela o vreme să perde cu desăvîrșire. E tîrziu și firea, încetul cu încetul, adoarme. Un huruit de trăsuri întîrziate mai turbură doară pacea, dar repede pierе și acestă, totul își începe iară somnul. Printre crengile pustii un vînt de toamnă începe să adie și 'n liniștea nopți desprinde încet podoaba de pe ramuri și clatină creanga pustie, iar frunza s'așterne a lene, domoală. Prin aerul rece, ea tremură galbuie arămie, zuruie pe cărările pustii și să scutură mereu...

S. Bornemisa.

Crîșmele 'n Turcia.

În Turcia în toate provinciile e o altă lume. Pe acolo femeile umblă cu fața acoperită, în trăsura merg numni siugure, căci pentru toată lumea asta n'au voie a șădea alături de un bărbat, fie i acela chiar tată, soț, ori frate! Că așa le poruncește religia lor! Interesante-s în țara aceasta lucrurile cu crîșmele. În Terigrad, capitala țării lor, fiecare om are drept a deschide cărcimă și pentru asta nime nu-l ia la răspundere. Cî năcazul e altu! Leg. a lui Mohamed, Cristosul lor, *oprește a bea beuturile*, și mai ales vinul și berea! Turcii, într-o dungă cum sunt ei, au țînut și țîn morțiș la această poruncă Dumnezească. Ci oamenii neascultători să găsesco pretutindenea, așa și aici. În războaiele lungi, că le-au purtat veacuri de-arîndul odinioară puternicul neam al Turcilor cu popoarele creștine, mulți dintre ei au mirosat vinul și încîntați de gustarea lui au picurat cîteva stropi pe gîttele lor ars de sete. Încetul cu încetul

Abonamente de probă!

„Libertatea“ dela 1 Oct. până la Anul nou, cu numai 1 coroană!

Iubite cetitor! Precum vă puteți încredința săptămână de săptămână, noi punem cea mai mare grijă pe aceea, ca abonații acestor foi să fie deplin mulțumiți de ele totdeauna.

Prin „*Libertatea*“ aducem la cunoștința poporului nostru tot ce să întâmplă în țară, bine ori rău, la noi și la alte popoare; ce plănuște guvernul țării în ocrotirea politice; ce face conducătorii noștri pentru a apăra poporul de urmările unei politici dărmătoare. — și povățuim cetitorii, că pe ce căi e bine să meargă, ca să păstreze *onoarea națională!*

Prin „*Foaia Interesantă*“ vom să îmbogățim cunoștințele cetitorilor noștri, spicuiind prin *paginile alese ale istoriei moșilor și strămoșilor noștri*. Aducem chipuri desfătătoare ochilor, nuvele, poezii, poezii populare și giume, ca petrecere plăcută!

Iar prin „*Tovărășia*“ arătăm căile de bunăstare materială; pilde din lucrarea altor neamuri în calea asta, și că ce să facem de aci înainte pentru binele material al poporului nostru?

Acți să dau toate știrile și povețele pentru cei-ce vreau să fie păziți de pagube în vite asigurându-să la Reuniunea românească dela Orăștie, pentru asigurarea vitelor!

Acei abonați ai noștri, cari prețuesc cu dreptate străduințele noastre: aceștia deee sămni despre prețuirea lor *adunându-ne cit mai mulți abonați de probă la aceste foi, de acum până la sfârșitul anului!* Administrația foilor aduce, pentru folosul poporului, jertfa de a da pe cele 3 luni din urmă a anului, foile acestea, *pentru numai 1 cor., ca abonament de probă, ori-cui!*

Rugăm dară pe bunii noștri cetitori: să ne adune cit de mulți abonați de aceștia de probă!

Nu uitați, dragi cetitori; că: *azi acel Român face mai bun lucru pentru neam, care răspîndește cit mai tare foile naționale alese, în mijlocul poporului!* Să nu mai fie Român care să n'aibă la casa lui o foaie națională! Asta o cere cu tărie greul zilelor ce trăim! Arătați vă fiecare a fi cite un înțelepț răspîndind cit mai tare foile în popor!

Pe aceste din urmă 3 luni (Octomvrie, Noemvrie și Decemvrie, călindar vechiu), dăm dară ori-cui foile noastre pentru **numai 1 coroană**, ca abonament de probă!

s'au obicinuit și Turcii cu vinul dar pentru aceea mult nu beau niciodată, căci ei chiar și la un creștin țin de nespuse de mare rușine al vedea beat!

Oamenii credincioși religiei lor, Turcii nu și au uitat niciodată nici de porunca Dumnezească! Ca să nu-i pedepsească Mohamed prea aspru și să nu vadă, că ei prea cu drag beau vinul, nu-l beau în sticlă, ci numai și numai cu ulcica, ca ochiul atotvăzătorului Mohamed, totuș să nu poată vedea prin ulcica de pământ, că ce beau ei...

Oameni turci beți nu sunt suferiți. Dacă merge un turc legănat du-se pe stradă, în față e prins și dus la poliție unde vine închiș și i-se dau cîteva cu nuiua. — Sunt în multe cumiști și Turcii!

Ce bine ar fi să se aducă și la noi nuiua pentru beți.

NOUȚĂȚI

M. S. Regele Carol I. al României e iarăși suferind. La ficat are ceva dureri, și medicii l-au oprit dela călărit. De aceea Regele, care voia să meargă să iee parte la manevrele mari ce să fac acum în jurul Slatinei, nu va merge, ci manevrele să vor face sub inspecția Alteței Sale Regale Principele Ferdinand, moștenitorul tronului.

Foc mare în Cugir. De Luni noaptea spre Marți arde la Cugir marele magazin de lemne, trunchi, ai Societății „Salgotarjan“. Sunt lemne în preț de acuzi un milion coroane, coborâte din munte și așe-

zate aci spre uscăre și plutire mai departe. Pentru stingerea focului au venit și trupe de pioniri dela Alba-Iulia. Pe cînd încheem foaia nu știm ca focul să fi putut fi încă stîns.

Părechea regală a Belgiei în Viena. Regele Albert I. al Belgiei și Regina Elisabeta au sosit Luni după amiază la Viena, pentru a petrece mai multe zile ca oaspeți ai Maj. Sale Impăratului.

Colera să pare a fi în unele părți în descreștere, d. e. în Pesta nu s'au mai ivit îmbolnăviri timp de 10 zile. Duminecă însă au fost două îmbolnăviri bănuite a fi de coleră, iar încoo în țară cite un caz două. A scăzut puterea ei și la Mohaciu, în acest cuib de căpetenie al ei, — dar s'a ivit acum un caz în comuna Mozsor de lângă Tisa, — așadar să pare a să fi lătit, trecînd și în părțile Tisei.

E nădejde că frigul o va stîngeni în lățire și o va stînge cu totul, căci microbii (germenii) ei sunt foarte slabi și i potoașe și opăreala ușor, dar și frigul. Cu toate astea camenii să cetească cu grije îndrumările date de medicii țării în sfatul ce publicăm și noi (în numărul trecut și cel de față), căci cel-ce acestea toate le știe bine și le ține cu asprime, — e ferit de primejdii, lucru pe care îl dorim tuturor fraților noștri Români de pretutîndeni.

Sfințire de școală. Senatul școlastic gr.-cat. din Șomelec, invită la sfințirea școlii ce să va săvîrși în 9 Oct. n. prin dl. Dr. E. I. Dăianu protopop, cu ocaziunea

adunării reuniunii învățătorilor gr.-cat. din Despărțământul Cluj. Oaspeții sunt invitați și la banchetul ce să va ținea după sfințirea școlii și adunarea învățătorilor. Prețul de persoană 3 cor.

— Tinerimea română din Șomelec, invită la petrecerea împreună cu producțiunea teatrală și cîntări ce să va ținea la 9 Oct. cu ocaziunea sfințirii școlii din șomelec (Sólyomtelke) și a adunării învățătorilor din Despărțământul Cluj. Inceputul seara la 6 oare.

Goga despre Vlaicu. Atragem luarea aminte a cetitorilor noștri asupra prea interesantei schițe pe care a scris-o dl. Octavian Goga, poetul nostru meșter de vorbă, despre inginerul Vlaicu și peripeziile prin cari a trecut el până a ajuns să fie luat în samă cu prețioasă să descoperire, cu mașina de zburat. Dl. Goga și-a publicat dragălașele amintiri în „Tribuna“, la care colaborează regulat, — și noi le reproducem fiind ele nu numai o dreaptă prețuire a unui tiner străduitor și de care azi au atîța Români bucurie, cu care să fălesc azi atîța și frații din Țară, — ci totodată oglindindu-să așa frumos în aceste scrise și alte stări și simțăminte ale noastre, ale Românilor din această țară.

Tinerimea universitară română din Cluj își va ținea seara de cunosț nță Joi, la 6 Oct. n. a. c., 8 ore p. m. în sala dela „Hotel Biazini“. Inteligența română e poftită cu tot respectul a lua parte la această convenire. Invitări speciale nu să fac.

Moarte. Aureliu Nemeș de Alămor, fiul dlui jude de tribunal în penzie Edm. Nemeș, o încetat din viață în 28 Sept. n. în Budapesta, în anul al 29-lea al etății.

— Personalul tipografiei „Tribuna“ din Arad aduce cu regret la cunoștință încetarea din viață a neutatului lor coleg Alexandru Sari repausat în Zsigmondháza la 3 Octovre n. după un morb greu și îndelungat, în etate de abea 23 ani.

— Georgiu Popp, preot gr.-cat. în penziune în Geoargiu de jos, a încetat din viață Marți în 4 Oct. n. în etate de 75 ani al 45-lea an al preoției

Fie-le țărina ușor!

Predicări regulate și după bun plan chibzuite, să țin în biserica gr.-or. română din Lugoj, la care servesc doi preoți distinși: protopopul Dr. G. Popovici fost deputat, și talentatul diacon Mihail Gaspar, colaborator la „Drapelul“ și un distins scriitor de nuvele și schițe și romane, cu temei mai ales istoric.

De Duminecă în 9 Oct. n. începe o nouă serie de predică, ciclul de toamnă, despre „Lumea ca conducătoare la Dumnezeu“ subîmpărțită în 10 predică.

Ce bine ar fi ca cerința de a predica, să fie împlinită cit mai cu suflet în toate bisericile române.

O femeie naște 3 copii în două zile. Din Craiova se scrie: În cătunul (sat mic) Titulești, ce să ține de comuna Crimpoiaș, s'a petrecut un fapt foarte curios și unic până acum în felul lui.

La 9 Septemvrie, femeia Sanda Matei Marin Badea, a dat naștere la un copil de sex masculin (fecioraș). A doua zi la 10 Septemvrie, orele 5 după amiază, a dat naștere la — un băiat și o fată! Atît mama cit și cei trei copii se găsesc în cea mai deplină sănătate!

Abecedar pentru analfabeți. — (Pentru neștiutorii de carte). În tipografia arhidiecezană din Sibiu a apărut abecedarul pentru analfabeți, de I. Bota, Inv. penz.

Abecedarul acesta e singur în felul său, nu numai la noi, ci putem zice că și la alte popoare; e lucrat cu multă pricepere. E cel mai lesnicios, plăcut și atrăgător, ba și cel mai ușor de predat, așa că oricare cărturar ce știe ceti și scrie, poate după el să învețe ușor pe alții și așa e cel mai ducător la scop.

Pentru-că neștiutorul de carte să se poată deprinde mai ușor, — în toate lecțiile alfabetului mic scris, s'au întocmit cuvinte numai din cite-o silabă: din cite 2—3 litere, și apoi treptat merge înainte.

Toate lecțiile din partea II-a a alfabetului mare, scris și tipărit, sunt de cite 2—5 sentințe și proverbe instructive, a căror literă începătoare, e slova dela lecția premească.

În parte treia urmează piese de cetire și poezii instructive.

La predarea acestui abecedar nu să recere multă trudă și dibăcie dăscălească, căci fiind ușor și lesnicios, devine plăcut elevului, așa că află plăcere a să ocupa și singur cu învățarea cetitului și astfel e de recomandat și pentru școlarii din școlile noastre populare.

Abecedarul de 72 pagini, costă 40 fileri exemplarul. Să află de vânzare la librăria arhidiecezană în Sibiu (Nagyszeben).

Cea mai mare editură de ziare în Europa e întreprinderea engleză: „Amalgamated Press“ care varsă asupra lumii sutele de mii de foi ale alor vre-o 40 de ziare și reviste! Această întreprindere de ziare e rînduită în chip strălucit și numai cu citeva săptămîni mai înainte și-a înființat fabrica sa de hîrtie proprie, menind spre acest scop 24 milioane coroane. Lemnele trebuincioase la fabricarea hîrtiei le taie din o pădure de 800.000 hectare, pe care iarăși nu de mult a cumpărat-o. În fabrica de hîrtie lucrează o moară care macină lemnul, dusă de o mașină cu putere de 80.000 puteri de cai. Hîrtia ce să fabrică aici, ajunge la 20 milioane exemplare de foi de cite 30 pagini o foaie. Lucrătorii sunt organizați în chip foarte frumos și au disciplină (rînduială) ca la miliției! Locuințele lor sunt frumoase, sănătoase și își au pri narul și poliția lor deosebită.

In oraşelul mic al acestei fabrici sunt trei biserici de confesiuni deosebite și au legătură de cablu (telegrafie pe sub mare) cu cancelaria conducătoare, din Londra.

Dela oraș. Vama orașului și de tirguri la Orăștie, era dată tot în arindă. Acum o avea — și o mai are până la sfârșitul anului, — dl S. Schull. Reprezentanța orașului în ședința sa dela 30 Septembrie însă i-a abzis arinda cu începere dela 1 Ianuarie a. viitor, luându-o în chivernisirea de casă a orașului.

Dar frumos. Stimabila dnă Victoria Obădău, soția fruntașului Român din Brad, Nicolau Obădău, a binevoit a dărui pentru biserica din Ormindea 3 perdele pentru ușile împărătești, foarte frumos lucrate de mâna sa, în preț de 120 coroane. Pentru acest dar frumos i-se aduc cele mai sincere mulțumiri. Familia Obădău este de altfel cunoscută ca una din cele mai darnice pentru așezămintele culturale și sfinte românești. Bisericii din Brad i-a făcut în mai multe rânduri mari și frumoase daruri; iar gimnaziului din Brad i-a dăruiat peste 2000 cor.

Dec bunul D zeu nobilelor inimi răsplata sa mare. Ormindea 1 Oct. 1910. Nicolau Popp, preot.

„LIBERTATEA“

cu adausele ei „FOAIA INTERESANTĂ“ și „TOVĂRAȘIA“, să află de acum încolo

de vânzare în Orăștie

numai în „Librăria Națională“ a dlui S. Bornemisa (casele băncii „Ardeleana“).

Iarăș nenorocire de trenuri la Deva. In anul de față acum a treia oară s'a întâmplat ciocnire de trenuri în gara dela Deva. Marți în 4 Octomvrie n. funcționarul în slujbă, întirziind a da cu lampa de din afară de gară semnalul de opire pentru trenul de povară ce venea despre Piski, acel tren s'a izbit cu toată puterea de alt tren de povară ce era în stație pe linia pe care ininta el! Ciocnirea a fost grozavă și 15 vagoane s'au sfărâmat de tot! Mașiniștii au fost răniți, unii mai greu alții mai ușor.

In 10 zile va fi gata

Calendarul Național pe 1911,

care va fi o plăcută surprindere pentru toți cetitorii lui. Foarte bogat în chipuri naționale pe cari nicăiri aiurea cetitorii nu le pot găsi! Apoi material de ceit foarte ales și plăcut!

Nime să nu-și cumpere Calendar pe 1911, până nu va vedea „Calendarul Național“ dela Orăștie! A-l da în mâinile tuturor cetitorilor din popor, înseamnă a îngriji bine de sufletul acelora!

Postă bună! Vom avea stomac bun, nu ne vor chinul apășări de stomac și dureri, dacă vom folosi pentru mânat Pilulile „Elsa“ rebarbara ale lui Feller. Din praxă și-o spunem și te sfătuim n'o probezi și dia că-ți reglează stomacul. 6 cutii franco cu 4 cor. Le pregătește numai Apotecarul Feller în Stubica, Centrala 119. (Comit. Zagrab).

Cum să ne apărăm de coleră!

Indrumările ministrului internelor.

(Urmare și fine.)

Pe vremea colerei să caute și cel mai sărac om, să-și facă lipsa mare în cite-o groapă, care are co-periș, așa ca nici om, nici debitoc să nu ajungă în atingere cu ce a eșit din mațele omului. S'a văzut, că dacă oamenii n'au grijă ca acele locuri să fie bine acoperite, au scurmat găini, pasări, porci, câni și au cărat și Imprăștiat germenii colerii, cari s'au vărsat din mațele celui bolnav.

6. Ce să facem dacă avem bolnav de coleră în casă?

Nainte de toate trebuie să deschilim pe omul bolnav de cei sănătoși. Să-l punem la un loc, unde nu vine cu nime altul în atingere, decât cu medicul și îngrijitorul. De aceea să fac pe vremea colerei în tot locul spitale anume pentru cei înbolnăviți de coleră.

Indată ce să ivește colera într-o casă, trebuie să grijim să avem la îndemână cu ce să omorim germenii colerii, adecă să desinficiăm totul ce a venit cu bolnavul în atingere.

Bun mijloc de desinficiere, adecă de a curăți de germenii colerii, este leșia, tot așa e și apa de săpun, dacă topim un chilogram săpun în 50 litri de apă. Iar ceea ce varsă și urdinează bolnavul, să desinficiază mai bine prin var stins, anume: turnăm pe un chilogram de var un litru de apă și după ce l-a supt pe acesta și să desface, mai turnăm trei litri de apă și mes-tecăm bine. In fiecare zi să stîngem în acest fel var, să avem totdeauna proaspăt la casă.

Pentru curățirea mânilor este bine să folosim și oțet tare, după- ce ne-am spălat bine cu săpun.

Cel-ce nu poate sau nu vrea să-și facă acasă aceste mijloace de desinficiat, acela să ceară dela medic. E foarte bun acid carbonic, amestecat 5 procente cu apă. Pentru spălarea mânilor îl folosim așa, ori îl mai subțiam cu atita apă, dar nu prea mult, căci își perde puterea.

Pentru primene, haine de pat, cămeși și celelalte albituri, facem amestec de un percent carbol, așa că 2 litre de carbol de 5 procente îl amestecăm cu 8 litre apă.

Alte mijloace va spune medicul. Să băgăm însă bine de seamă, că toate aceste mijloace de deinficiere sunt otrăvuri, și să grijim să nu ajungă pe mâna copiilor, să bee.

7. De ce să se țină cel-ce îngrijește pe bolnavul de coleră?

Grija de căpetenie a celui-ce îngrijește de bolnav este, afară de îngrijirea bolnavului, să se păzască pe sine și să prăpădească în odaia bolnavului toți germenii colerei, ca de acolo să nu iasă afară!

In odaia (casa), în care zace bolnavul, să ținem vase deschilinite pentru ceea-ce varsă și urdinează bolnavul, și îndată după urdinare și vărsare, turnăm var stins ori acid carbonic, după cum s'a spus mai nainte și să mestecăm bine cu un dărăb de lemn, iar după amestecare să turnăm amindouă vasele într'un vas mai mare. Din acest vas mare să turnăm cuprinsul în groapă umblătoare (retiradei) numai după ce a trecut cel puțin două ceasuri dela cea din

urmă urdinare sau vărsare, ca nu cumva să rămână încă vre-un germen viu.

Afară de acestea să mai ținem în odaia bolnavului un ciubar mai mare, ori un butoiu (putină) sau troacă, pe care o umplem de jumătate cu leșie, ori cu apă de săpun sau carbol, și în aceste să punem albiturile și hainele de pat murdărite de bolnav. După-ce au stat hainele 2—3 ceasuri, apoi să se stoarcă bine și să pot da afară din odaie ca să se spele după cum e obiceiul. Nu mai e primejdie după ce au stat în leșie, carbol sau apă săpunită, după cum am spus mai înainte.

Îngrijitorul să iee sama, că atunci cînd urdină sau varsă bolnavul, precum și atunci cînd mestecă vasele, să nu stropească pe jos sau pe pereți ca să ajungă acolo germenii de coleră. Dacă totuși a stropit, atunci să șteargă (frece) bine cu e dirză (zdranță) muiată în oțet sau carbol, iar ștergătoarea să o arunce în vasul de desinficiere în care pune rufe.

Cuțitul, furculița, lingura, păharul și celelalte, folosite de bolnav, înainte de a să da afară trebuie puse în o oală cu apă ferbinte și să stee acolo cel puțin un sfert de ceas. După aceea pot fi date afară căci nu mai e nici o primejdie. Germenii colerei să prăpădesc în apa ferbinte.

Să nu lăsăm să intre în odaia bolnavului cine, pisică sau alt debitoc, căci acestia foarte ușor pot căra germenii de boală afară. Să alungăm muștele și să ținem acoperite toate vasele din odaia bolnavului. Muștele răspindesc foarte mult colera. Ating cu aripele sau botul lor (pipăitoarele), obiecte cu coleră și dau mai departe germenii. Și cum de muște mai greu te aperi, prea ușor îți aduc chiar muștele boală în casă. Nu numai colera, ci și alte boale lipicioase!

Îngrijitorul să iee bine seama, ca bolnavul să nu-i tușească sau strănute în față, căci așa prea ușor îi pot ajunge germenii de coleră în gură, de unde pătrund în stomac și mațe. De aceea e bine ca îngrijitorul cît de des să și clătărească gura cu oțet subțiat în apă și să nu-si atingă gura cu degete nespălate.

Îngrijitorul să nu mănince în odaia (casa) bolnavului de coleră și înainte de ce iese din odaie, să nu uite a să desbrăca de hainele de deasupra și să le lase în un colț al odăii, apoi să se spele bine cu săpun și să se desinficieze. Înaintea ușei odăii unde zace bolnavul să fie totdeauna o dirză înmuiată în carbol sau leșie, ca îngrijitorul bolnavului de asta să și șteargă talpa de cite-ori iese din odaie, ca nu cumva să ducă pe picioare germenii boalei. Iar cînd intră în odaie, să-și îmbrace iarăși hainele de deasupra, pe cari le-a desbrăcat cînd a eșit.

Dacă bolnavul a trecut peste primejdie și începe să se însănătoșeze, trebuie încă două săptămîni tot așa să desinficiăm ceea ce varsă și urdinează, căci tot mai sunt germenii de coleră în el.

Dacă bolnavul s'a vindecat, să-și spele și el și îngrijitorul întregul trup (cu păr cu tot) cu apă caldă săpunită, ori să se scalde în apă de săpun. Apoi îmbrăcîndu-să curat poate merge între oameni.

Dacă moare bolnavul, să nu l scoatem din odaie, să nu ne plecăm pe el, să nu-l sărutăm, să nu-l îmbrăcăm și spălăm, precum e data,

și nici copții sau străini să nu lăsăm la el, ci — după cum va spune medicul — îndată să-l punem în sicriu.

8. Ce să facem cu odaia (casa), în care bolnavul de coleră s'a vindecat ori a murit?

Toate hainele, albiturile, primele ce le-a avut bolnavul sau în cari a zăcut el, precum și cele ale îngrijitorului, să le înmuiem o jumătate zi în leșie sau apă săpunită, apoi le putem scoate din odaie și da la spălat.

Tot așa facem și cu îmbrăcăminte patului. Paiete le ardem la un loc lăuriș, iar îmbrăcăminte a fierbem în leșie.

Acele îmbrăcăminte cari nu să pot innoia, cum sunt hainele de postav, matrațele umplute cu păr, perinele de pene, plapoma (iorganul) și celelalte, trebuie frecate bine în toate părțile cu ștergătoare înmuiate în oțet, sau după cum va spune melicul și cel puțin vre-o citeva zile să le lăsăm să zacă la soare.

Mobilele, sculele și tot ce-a fost în odaie, precum și ferestile și ușile trebuie frecate în toate părțile cu o ștergătoare înmuiată în carbol de 5 procente, sau după cum va spune medicul. Mobilele, cari nu sunt vopsite pot să fie spălate cu leșie sau apă săpunită.

Vasele ce au fost în odaia bolnavului trebuie să zacă vre-o citeva ceasuri în leșie și apoi pot fi spălate și folosite fără primejdie.

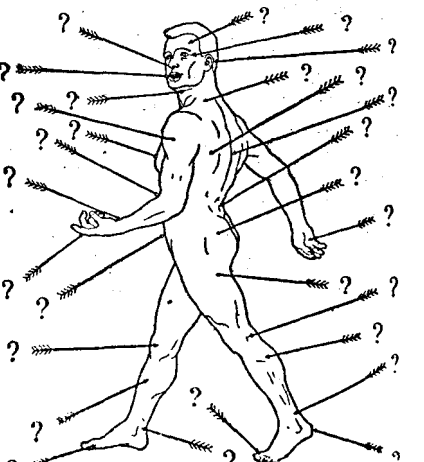
Pereții odăii să-i văruiem de nou. Podelele să le spălăm cu leșie ferbinte. Dacă e pămînt lipit, să se văruiască.

Dacă am făcut toate aceste, n'avem să ne temem de odaia în care a zăcut un bolnav de coleră. Dar e bine ca vre o citeva zile să o lăsăm nelocuită și să o aerisăm bine.

Tot așa trebuie să facem cu odaia și dacă pe bolnav l-au dus la spital.

Te săgetează?

(842) (Ai dureri?) 1-25

I. Fluidul Elsa alui Feller c, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spure), silbie de nervi, junghieri în coaste, influență dureri de cap, de dinți, de spate, amorțeală, durere de ochi, migrenă și multe nepomenite aci! Fluidul Elsa alui Feller e folosit cu efect fără pereche la răgușală catar, dureri de picpt și gît și morburii dicurent ori răceală. Adevărat e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. 12 sticle mici sau 6 mari ori 2 speciale, K 5, franco.

II. Vestim apoi, că lumca Fobesare c. efect distins și sigur Pilulele Reubarbari de mânat alui Feller, contra durerilor de stomac, zgirciuri, lipsă de poită, arsur de fier, greață, amorțeală, rigăceli, hacteroile și alte conturbări de mistuire. 6 cutii franco cu 4 corozne. — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa

Eugen V. Feller, apotecar Stubica, Centrala 119 (comit Zagrab).

POSTAREDACTIEI

Dnii C. I. G. M. — „Scrisori din Sl.“ în felul celei trimise, la noi nu au rost. Foia noastră e curat populară. Cel-ce vrea să scrie în ea, trebuie să aibă în vedere a fi în o privință ori alta de folos cetitorilor din popor, — fie că face să se aleagă ei cu o învățătură din ce au cetit, fie că să înfrumusețe asupra simțămintelor lor dându-le o direcție, sau fie și numai pentru a-le fi de petrecere. Scrisoarea dăte nu are nici una din țintele acestea. De aceea nu e pentru noi. În un ziar de zi ar merge. Tot ce nu are în vedere vre unul din aceste scopuri și mai ales ce nu e scris în limbă pricepută de popor, la noi nu să publică.

„Blăjanul“. Parodia la „Rugămintea din urmă“ e destul de reușită, și noi am publicat-o de am avea ziar pentru public mai cunoscător de literatură, — dar a o publica în o foaie populară ca a noastră n'are haz. Trimite o „Tribunei“, cred că ți-o publică.

Pășunat de oi

pentru 800—1000 oi, să află de dat în arindă în comuna Beriiu, lângă Orăștie. — Să dă dela „Vinerea-mare“ până la 10 Maiu 1911.

Intre oierii cari ar dori a avea pășunatul să va face licitație în 16 Octobrie n. la orele 10 a. m.

Pentru informații și până atunci a să adresa la:

Iosif Rusand,
proprietar în Beriiu.

(248) 1—1

AVIZ!

Am onoare a aduce la cunoștința proprietarilor de vite, că din încredințarea Excel. Sale dlui conte Andrassy Sándor, voi da în arindă pe anul 1911 pășunatul din următorii munți aparținători Excelenței Sale și situați în ținutul Hațegului și anume:

1. Bilugu mic și mare.
2. Kozma.
3. Gajer.
4. Vasiel.
5. Fagețiel.
6. Pășunatului muntșot din Șerel.

Condițiunile de esarendare să pot vedea în cancelaria subscribului în ori-ce zi.

Amatorii să se adreseze cit mai curînd subscribului.

Hațeg, 4 Octobrie 1910.

(850) 1—2 **Gavriil Suciu, avocat.**

CASA Nr. 46

din Orăștie de pe drumul țării, peste drum dela biserica română gr.-or. — e de vânzare din mână liberă!

Pentru informațiuni a să adresa la administrația foii noastre. (840) 3—3.

Altoi de viie americană!

Pun în vânzare 280.000 altoi de viie din pepiniera mea, foarte bine dezvoltate!

Prețul altoilor:

Altoi lemnoase o sută (100) fire: cl. I. cu 18 cor.; cl. II. cu 12 cor.; cl. III. nu se folosesc deloc!

Altoi în verde cu rădăcină, 100 fire cl. I. cu 20 cor.; cl. II. cu 17 cor.; iar cl. III. nu se folosesc deloc!

Altoi în verde fără rădăcină, 100 fire cl. I. 12 cor.; cl. II. 8 cor.

Cine are lipsă de altoi bune de vițe de vie, să se adreseze la mine:

(846) **Mihai Pêrv,** 3—3
proprietar de vițe de vie
în **Ternova nr. 18** (Arad m.)

Mare surprindere!

Ocazie defelul acesta numai ai în viață! 600 de obiecte numai cu 4-20 K.

1 orologiu de precizie aurit, cu lanț, pentru care să dă garanță de 3 ani, o cravată elegantă, de mătăsă, la modă, 3 batiste, 1 strălucit inel pentru bărbați, cu peatră scumpă imitată, 1 garnitură de podoabe femeiești elegante, 1 frumos collier de margaritare orientale, podoabe femeiești la modă, cu copcii libere, 2 brațare elegante, 1 păreche de cercei frumoși cu copcii libere, 1 minunată oglindă de buzunar pentru toaletă, 1 portofel de piele, 1 păreche de botoni pentru manjete din aur double de 3 grade, cu copcii libere, 1 foarte elegant album pentru ilustrate, cu cele mai frumoase regiuni ale lumii, 3 obiecte comice, bune de distracție pentru tineri și bătrini deopotrivă, 1 carte practică pentru corespondență de dragoste între dame și domni, 20 de obiecte de corespondență și mai mult de 500 de obiecte necesare într-o casă. — Toate acestea, cu toate că ceasul singur plătește suma aceasta de bani, se pot căpăta numai pentru 4 cor. 20 fl. Obiectele să trimit cu rambursă, ori cu trimiterea înainte a banilor pe adresa:

(852) 1—1
Wiener Central-Versandhaus
P. LUST, Krakau nr. 394.
N. B. Cine comandă 2 pachete, capătă rabat un briciu englez prima. Pentru cel necorăspunzător, banii se retrimite

Librărie Națională în Orăștie.

Am onoare a aduce la cunoștință onoratu'ui public român, că, avînd spriginul și încurajarea mai multor fruntași români de aici și din alte părți, am luat hotărîrea a arangea la Orăștie *librăria românească*, pe care am deschis-o la 2 Octobrie n. 1910, în casele „Ardeleni“, sub firma

„Librăria Națională“ S. Bornemisa.

Librăria mea va fi arangeată cu totul modern și la înălțimea cerințelor timpului, — punînd deosebită îngrijire pe aceea, ca fiecare Român, inteligent sau din popor, să afle aci tot ce i-ar fi de trebuință și de folos pentru a-și mulțumi trebuințele culturale ale sufletului său! În acest scop, în librăria mea să vor găsi:

I. Cărți literare

a) *Pentru inteligență*: Editurile marilor case de editură din București: Socec, Minerva, Alcalay, Sfetea, Nițianu, Göbl, etc. Din Valeni de munte: „Neamul Românesc“, apoi editurile librăriilor mari din Iași, Craiova, etc. Nu mai puțin editurile din patrie ale librariilor și cele private.

b) *Pentru Popor*: voiu ținea cele mai alese cărți de petrecere și de învățătură, scoase din Bibliotecile de popularizare: „Biblioteca pentru toți“, „Biblioteca Socec“, „Biblioteca Minerva“, „Biblioteca Tribunei“, „Biblioteca Noastră“, „Biblioteca Teatrală“, „Biblioteca Universală“, „Biblioteca Steaua“, „Biblioteca Asociațiunii“, „Biblioteca economică a Reuniunii române agricole din comitatul Sibiiului“, apoi Editurile populare ale librăriilor Ciurcu, Brașov; Aurora, Gherla; Krafft, Sibiu, — și editurile private ale autorilor,

II. Cărți de știință

voi avea tot ce a apărut românește mai bun și mai ales, atît în Tară cit și aici la noi, în ori-ce editură, — anume cărți de istorie, de critică, de științele filosofice și reale.

III. Pentru biserici

voi fi provăzut cu *Cărți bisericesti* rituale, pentru strană și pentru preot, cu cărți de rugăciuni, apoi cu unele recuizite de lipsă în biserică: cruci de lemn, de argint de China și de argint; cădelnițe, potire și altele.

IV. Pentru școli

voi fi provăzut cu cărți și recuizite. Fiind însă că fiecare școală folosește tot cam alte cărți școlare, procur în depozit numai pe acei autori, cari ni-să indică de dnii învățători că le folosesc și deci le vor lua, — sau cărțile pe cari autorii lor ni le depun. — Cu recuizite însă, ca creioane, ieftin și mai scumpe, caiete, cernele, penițe, tocure, tăblițe, cretă, colorii, circele, liniiale, hirtie, etc. de acestea țin în alegere mare, și mai scumpe și mai ieftine!

V. Cele de lipsă la scris:

Hirtie de tot felul: concept (simplă, surie), de cancelarie (cea albă, fină), ministerială, în mărime comună și în mărimele celelalte, în toate, — apoi: cerneli: neagră, roșie, vinată, — *creioane* (ceruze) de toate calitățile, cum și creioane cu roșu, albastru și verde; — *călamare* fine și mai simple; — *hirtie sugativă* de mai multe calități; — *hirtie pentru mașina de scris, de desemn*, — *țuș-uri* de desemn, — *liniale* de tot felul, — și tot ce lipsește la scris și desemnat.

Hirtii de epistole, în cutii fine, elegante, dela marea casă Mary-Mill din Graz, precum și cutii mai simple!

VI. Ilustrate

serii splendide naționale: seria: Balul dela Arad, fără păreche de frumoase!, seria: Atelierul dela Orăștie, foarte frumoase; seriile din Tară Familia regală cu Prinții și prințisorii, Autorii români, seria Grigorescu, etc., apoi cele mai alese serii internaționale dela mari case din Germania!

VII. Tablouri naționale

după pictori distinși români închipuind scene mărețe din istoria neamului românesc și pe marii căpitani ai oștirilor române viteze. Să găsească și ediții tare ieftine, acuş bagatele.

VIII. Icoane sfinte

reproduceri după tablouri de pictori mari, în ediție ieftină, cari să mai scoată de prin casele noastre icoanele atît de nereușite, unele ridicole, ce iau oamezii de prin țiguri. Aceste icoane le voiu ținea în calități și mai ieftine și mai fine.

IX. Expoziția Atelierului.

Atelierul de țăsături din Orăștie, va avea în toată vremea o mică expoziție în librăria mea: Obiectele cele mai nouă ieșite din atelier vor fi puse aci vederii o zi două, altele expuse aci spre vânzare!

Rog onoratul public român din Orăștie și jur a mă onora cu încredere sa și a lui cerceta de 2 Octobrie n. Incolo librăria!

— Pentru depărtări, ori unde în țară, primesc comande și le în-deplinesc îndată, trimițînd ori cui și ori unde ori-ce carte sau hirtie sau alt lucru comandat dela librăria mea.

Orăștie, 22 Sept. n. 1910.

Cu stimă

SEBASTIAN BORNEMISA
librar.

„CASSA DE PASTRARE ÎN MERCUREA“
SOCIETATE PE ACȚII

Primește depuneri spre fructificare cu 4½% interese fără anunț, cu 5% pe lingă un anunț mai lung, iar peste 10.000 coroane cu 5½%.

Interesele după depuneri să capitalizează de 2-ori pe an și anume la 30 Iunie și 31 Decemvre n.

Darea de interese o plătește institutul.

Depuneri și ridicări să pot face și prin postă.

Acoardă împrumuturi pe cambii, cambii cu acoperire ipotecară, obligațiuni cu cavenți, pe ipotecă, credite de cont-curent pe lingă asigurare ipotecară sau hirtii de valoare (acții dela bănci și efecte publice).

Etalonul de interese variază între 6%—8% fără nici o proviziune!

(715) 7—10

Direcțiunea.

„Ardeleana“

Institut de credit și de economii, societate pe acții
FILIALA PETROȘENI

P. T. Să aduce la cunoștință publică, că „ARDELEANA“ institut de credit și de economii din Orăștie, a deschis cu începutul anului curent o filială în Petroșeni, care să ocupe cu tot felul de afaceri de bancă.

Special primește depuneri spre fructificare, după care plătește interese de 5% și cari, conform stării casei, să pot ridica ori-și cind, și

acordă tot felul de împrumuturi: pe obligațiuni, cambii și pe ipotecă, după care să plătesc interese de 7—8%.

Localitățile Filialei „Ardeleni“ în Petroșeni, sunt în fostele localități ale băncii „Jiana“ și oare de oficiu să țin în toată ziua — afară de Duminică și sărbători — dela 8—12 a. m. 3—5 p. m.

Avînd în vedere că filiala „Ardeleni“ este singura bancă românească din Petroșeni, fondată anume pentru poporul nostru din acel ținut, rugăm pe toți cei interesați, ca în toate afacerile lor de bancă și peste tot în ori-ce afacere comercială ce ar avea, să ni-se adreseze cu toată încrederea, și semnăm

Petroșeni, în Februar 1910. (657) 27--30

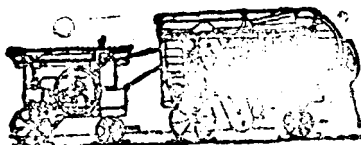
„Ardeleana“

Institut de credit și de economii societate pe acții
filiala Petroșeni.

THE CAMPBELL

Fabrică de motoare cu renume universal lăsează cele mai bune construite și durabile

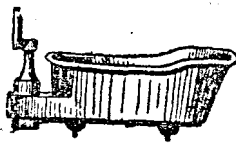
MOTOARE și de benzin
LOCOMOBILE oleu brut
gaz și
gaz sugativ.

Lucrarea cea mai ieftină, mai sigură, neconturbată! Prețuri ieftine. Plăți favorabile. Garanție în toată privința!

841 Reprezentant general: 3-26
Victor Korányi Budapesta
VI, Liszt Ferenc-tér 9.
Telefon 64-64.

Vanele de baie Stuchlich's.

O vană numai 40 cor.

O vană de încălzit numai 24 cor.

Încălzește în 3/4 de oră 150 litri de apă, pentru care îi trebuie carbuni de lemn numai de 10 fileri.

Lungimea fundului vanei 122 cm. — : Înălțimea de 60 cm. — :

Comandele să efectueze imediat și să trimit cu rambursă, prin:

Gustav Stuchlich,
Entengasse 17.
Sibiu (Nagyszeben).
(488) Sagasse 15. 21-25

ALTOI DE VIIE AMERICANĂ

splendid dezvoltate, cu rădăcini, soiurile cele mai distinse, atât pentru struguri de masă (admirabil articiu de vînzare!), cît și soiuri de vin: rizling, mușcateler, etc.

să găsească de vînzare în pepiniera de vițe de viie nobilă dela **DOMENIUL ROMÂNESC**

DIN BOBALNA

lîngă Orăștie, proprietatea dlui Dr. AUREL VLAD.

Pentru toamna de față și pentru primăvară, are la îndemână jumătate de milion altoi, tot soiuri alese!

Deși peronospora a potopit în anul de față pe alocurea școli întregi de altoi, la Bobalna, fiind foarte bine grijite, nu le-a făcut nici o stricăciune, altoiile sunt foarte frumoase și pline de viață!

La cerere, să trimit Catalogul cu prețuri și îndrumări practice!

Adresați-Vă cu încredere deplină la:

„DOMENIUL DIN BOBILNA“

a dlui Dr. A. Vlad: Băbolna, u. p. Szászváros.

N.B. Pentru viierii din Ardeal e îndeosebi cel mai potrivit izvor de cumpărat vițe de viie, fiind vițele din pepinierele dela Bobalna crescute și deprinse cu clima deluroasă ardelenescă. La șes, firește, și priește cu atât mai ușor. (832) 5-

Atențiune!

Să atrage atențiunea asupra noului depozit de spirt din Orăștie, — unde să poate căpăta cel mai ieftin și nefalsificat Spirt, precum și Licuieruri, Vinuri, în detalii și în mare! (844) 3-12

Fritz Chrestel
în Orăștie, Piața poliției.

Mare tîrg de stofe și de mătasă!

în prăvălia de modă de dame alai **MATEI WEINER**
Budapesta, VI, Andrassy ut 3.
Noutăți de modă de toamnă și de iarnă.

Calitatea cea mai bună —
Prețurile cele mai ieftine!

Să binevoiască fiecare doamnă a-mi cere marea colecție de modele, care conține în număr bogat cele mai frumoase stofe, cartoane de spălat, catifele și mătăsuri. Colecția de modele o trimit gratis și franco, dacă mi-o cere cineva și dacă-mi scrie, că dorește modele mai ieftine, ori mai fine? Din marea mea magazină amintesc următoarele obiecte de reclamă, pe cari le pun în vînzare, și anume:

- Flanel-Tennis de cea mai bună calitate, metrul cu 17 1/2—19 1/2 cr. și mai scump.
- Flanel-Velour, calitate groasă 24-35 „ „
- Flanel-Engleze, modele strălucite, metrul 29-35 „ „
- Camgarn de modă de 120 cm. lățime, metrul 49-58 „ „
- Postav pentru dame de 120 cm. lățime, calitate bună, metrul 55 „ „
- Stofă de modă engl. de 120 cm. lățime, în toate colorile 65, 75, 98 „ „
- Catifea pentru haine, în toate colorile, calitate bună, metrul 65 și 85 „ „
- Mătasă-Pongis, în toate colorile, metrul 68 „ „
- Mătasă-Taftota, în toate colorile, metrul 85 „ „
- Mătasă pentru bluze, în toate colorile, metrul 88 „ „
- Motrice, mătasă ce să spală pentru fuste și pentru căpșună, în toate colorile, 75 cr.

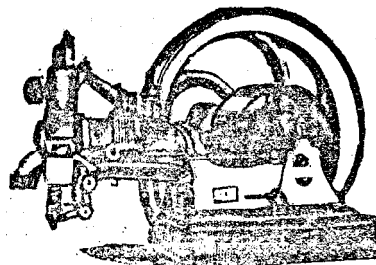
Mare alegere în stofe engleze și franceze pentru costume, în broderii, podoaba pe vestimente, voaluri și totfelul de obiecte necesare doamnelor.

Grăbiți-vă, și-mi cereți din vreme colecția de modele. (835) 4-8

Comandă poște 20 cor. expedito franco.

Fabrica de motoare din Drezda

(Dresdener Motorenfabrik A.G.) cea mai veche și mai mare fabrică de motoare din Germania

lăsează motoare și locomobile de benzin, oleu brut, gaz, petrolu și gaz sugativ, binecunoscute în cercurile de specialiști.

Noutate uimitoare!

Regenerator de gaz-sugativ Universal: Spese de lucrare: pe oră pe o putere de cal numai cca 1 fier.

Depozit general la: (468) 5-6

Ignatz Gellert & Comp

Budapest Teréz-körut 41. Telefon: 12-91.

Garanție îndelungată! Plăți favorabile!

NOUȚATE SURPRINZĂTOARE!

600 lucruri, cu numai 4 cor. 20 fil.

Un orologiu aurit Anker precis, cu lanț, merge acurat, garanție pe 3 ani; 1 cravată modernă de mătasă; 3 răframă fine; 1 inel cu imitație de prețioase; 1 garnitură de podoabe pentru doamne; 1 colier de de perle orient; 2 brățare elegante, 1 păr. cercei cu copcii patent; 1 oglindă de toaletă, 1 portmonee de piele, 1 păr. bumbi de manșete, 3 Doubleg cu închis patent; 1 album de ilustrate eleg., cele mai frumoase vederi din lume; 3 obiecte de lux, interesant pentru tiner și bătrîn; 1 prticic filtor de seriori de amor pentru domni și dame; 20 obiecte de corespondență și încă peste 500 obiecte de trebuință în casă. Toate la oaltă cu orologiu, care singur e vrednic banii. costă numai 4 cor. 20 fil. Trimitere cu Ramburs pris Casa de expediție centrală vieneză: (847) 1-1

Ch. Jungwirth, Krakau Nr. 35.

La comandă de 2 pachete să alătură un brieu englez prima. Pentru ce nu place, banii napoi.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în locuința mea din Orăștie (Strada dealului nr. 6), am deschis un **salon de pălării pentru dame.**

Rog prea onoratul public pentru binnvoitorul sprigin, promițînd că atât ce privește gustul fin, cît și prețurile solide și moderate, mă voiu n'zui a satisface tuturor dorințelor. În prăvălia mea să pot căpăta în mare asortiment marfe de Paris, Viena și Budapesta. Să află și forme de pălării negarnisite.

Reparaturi efeptulesc pe lîngă prețuri moderate.

Orăștie, în Octobree 1910.

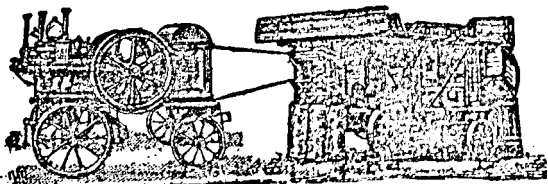
Cu deosebită stimă

Judita Indrieș.

(849) 1-3

Orăștie **CAROL RECK** Orăștie

depozit și atelier special de motoare și mașini agricole.

Să primesc reparații de tot felul de mașini agricole și industriale.

Țin în depozit

din cele mai renumite fabrici: Motoare de benzin, de oleu brut și de gaz sugativ; mașini de abur, mașini de îmblățit, ciururi, triere, sămăndători, mașini de secerat și de cosit fin, mașini pentru tocat nutreț și nași, smicurdători de cucurus, pluguri și grape universale, mașini de sămădat cucurusul și altele.

Defectele provenite de motoarelor și la ori-ce mașină, cumpărate dala mine, timp de un an de zile le creez gratis! — Asigurînd on. public de serviciul prompt și lucru solid!

Instalez

mori de foc și de benzină, mașini de scărmanat lînă, piuă pentru postavuri și finlîni cu piston de lanț! E cea mai nouă creațiune mecanică. Produce apă pe minut 70—100 litre, cu forța unui singur copil de 8 ani, ori-ce adîncime. 3-3

Cu toată stima

CAROL RECK
în ORĂȘTIE - SZÁSZVÁROS
(în casele dlui WOLF, drumul (seri)).

Rudolf G. Brașșai

atelierul de timplărie fină pentru mobile și de măsurit pentru edificii —

gătește mobile în execuție artistică apoi arangeamente moderne de locuințe, cancelarii, școii, și tot felul de localuri.

Lucrări de edificii și de portale, după stil și cu prețuri favorabile.

Planuri și preliminare de sposes, — gratis!

în **ORĂȘTIE (Szászváros)**
Strada spitalului nr. 1/a,
casa proprie.

(605) 18-